

Granskning av Region Jönköpings bidragsgivning

Rapport

Region Jönköping

KPMG AB

2025-01-17

Antal sidor 26

Region Jönköping
Granskning av Region Jönköpings bidragsgivning

2025-01-17

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2	Ansvariga nämnder	5
2.3	Revisionskriterier	5
2.4	Metod	6
3	Resultat av granskningen	8
3.1	Inledning	8
3.2	Riskhantering	8
3.3	Bidragsspecifika riktlinjer, rutiner och kontrollaktiviteter samt genomförande av stickprov	10
3.4	Uppföljning och utvärdering av den interna styrningen och kontrollen	21
3.5	Kompetensförsörjning	23
4	Samlad bedömning och rekommendationer	24

1 Sammanfattning

KPMG har av Region Jönköpings läns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska den interna kontrollen gällande regionens bidragsgivning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida den interna kontrollen vid berörda nämnder säkerställer korrekta utbetalningar av bidrag avseende regional utveckling och folkhälsoområdet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnderna delvis har en ändamålsenligt utformad intern kontroll avseende de bidrag som hanteras avseende regional utveckling och folkhälsoområdet.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att regionen delvis saknar en ändamålsenlig riskhanteringsprocess. Regionen har upprättat riktlinjer avseende bidragen samt vissa kontrollmoment inför beslut om bidrag. Däremot anser vi att kontrollmomenten endast delvis hanterar alla relevanta risker, samt att kontrollmomenten endast delvis genomförs på ett ändamålsenligt sätt. Strukturer för uppföljning och utvärdering av att processen efterlevs och att kontrollerna är effektiva finns endast delvis på plats. Vidare bedömer vi att uppföljningen av att bidrag används för avsett ändamål bör utvecklas. Därtill ser vi att det finns vissa risker avseende kompetensförsörjningen.

I det följande redovisas samlad bedömning av revisionsfråga per revisionsobjekt. Berörda nämnder avser nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet, nämnden för trafik, infrastruktur och miljö samt nämnden för folkhälsa och sjukvård

Revisionsfråga	Bedömning
Har berörda nämnder säkerställt en riskhantering som omhändertar risker för felaktiga utbetalningar till en acceptabel nivå inklusive risk för oegentligheter och/eller välfärdsbedrägerier?	Delvis
Har berörda nämnder säkerställt att det finns ändamålsenliga kontrollaktiviteter som hanterar risker inom önskvärda nivåer?	Delvis
Har berörda nämnder säkerställt att det finns ändamålsenlig uppföljning och övervakning att fastställda kontrollaktiviteter genomförs, dvs att riktlinjer och rutiner med mera efterlevs? Detta innefattar uppföljning av korrekta beslut och utbetalningar.	Delvis
Säkerställer berörda nämnder en ändamålsenlig kompetensförsörjning gällande handläggning och uppföljning av medfinansiering av lokala utvecklingsprojekt?	Delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- Inom ramen för sin uppsiktsplikt verka för att nämnderna genomför en tillräcklig styrning och internkontroll avseende bidragshanteringen.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi nämnden för folkhälsa och sjukvård, nämnden för trafik, infrastruktur och miljö samt nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet att:

- Tillse att det genomförs riskanalyser kopplade till de bidragsformer som respektive nämnd ansvarar för.
- Fastställa i riktlinjer/policy hur uppföljning av bidrag ska genomföras.
- Där det saknas handböcker, tillse att stödmaterial för handläggningen av bidrag tas fram för att minska sårbarhet om ansvarig handläggare är frånvarande, samt för att säkerställa att kontroller genomförs på ett korrekt och enhetligt sätt.
- Tillse att det utifrån genomförda riskanalyser fastställs kontrollmoment som inkluderar omfattningen av kontroller för respektive bidragsform, samt att det förankras hos medarbetare vilka risker som kontrollmomenten avser att förhindra.
- Tillse att kontrollmoment dokumenteras i syfte att kunna följa upp om kontroller har genomförts samt för att skapa transparens.
- Tillse att det genomförs ändamålsenliga uppföljningar av kontrollmomenten, dvs att berörda chefer inom verksamheterna tillser att riktlinjer, rutiner och kontrollaktiviteter genomförs.
- Säkerställa att kontrollmoment vid handläggning av bidrag omfattar oegentligheter, jäv och välfärdsbedrägerier.
- Utredda lämpligheten från ett jävsperspektiv huruvida tjänstepersoner och förtroendevalda ska delta i styrelser för organisationer som Region Jönköping ger bidrag till. Om det bedöms viktigt att Regionen har representanter i styrelsen för de organisationer som den beviljar bidrag till så bör det utredas hur regionen ska arbeta för att förebygga eventuella jävsituationer.
- Tillse att uppföljning av bidrag återspeglar till berörd nämnd.
- Utredda kompetensförsörjningsbehovet kopplat till bidragshanteringen.

2 Bakgrund

KPMG har av Region Jönköpings läns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska den interna kontrollen gällande regionens bidragsgivning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Inom regionen hanteras olika typer av bidrag. En typ av bidrag är projektmedel som utgör ett viktigt verktyg i det regionala utvecklingsarbetet. Genom bland annat statliga anslag, 1.1-medel, kan Region Jönköpings län besluta om medfinansiering till organisationer som vill bedriva projekt som på olika sätt bidrar till en hållbar regional utveckling. Projekt som erhåller finansiering ska medverka till att uppfylla mål i den regionala utvecklingsstrategin för Jönköpings län. Dessa projekt ska ta sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin

Det finns även möjlighet för organisationer att söka stöd och bidrag för utveckling av idéer eller projekt i verksamheter som gynnar utvecklingen och tillväxten i Jönköpings län. Exempel på stöd är bidrag, förstudiemedel, projektmedel, checkar, stipendium men också lån eller investeringar i idéer och verksamheter.

Inom nämnden för folkhälsa och sjukvård hanteras också olika bidrag. De kan sökas av organisationer och föreningar som verkar för folkhälsoarbete, tillgänglighet för funktionsnedsatta, idrottsverksamhet och nykterhetsfrämjande verksamhet.

Ur ett styrningsperspektiv såväl som ur ett medborgarperspektiv är det av stor vikt att bidragsgivningen styrs av tydliga och ändamålsenliga riktlinjer och policys vilket motiverar till en granskning av området. Revisorerna bedömer dessutom att området för bidragsutbetalningar generellt är förenat med hög risk eftersom det kan antas attrahera oseriösa och ohederliga aktörer som önskar tillskansa sig offentliga medel. Risk för oegentligheter bedöms därför vara förhöjd. Det bedöms också finnas en risk för felaktiga utbetalningar som en konsekvens av dels komplexa regelverk, dels av sällanhandläggning.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma om den interna kontrollen vid berörda nämnder säkerställer korrekta utbetalningar av bidrag avseende regional utveckling och folkhälsoområdet.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har berörda nämnder säkerställt en *riskhantering* som omhändertar risker för felaktiga utbetalningar till en acceptabel nivå inklusive risk för oegentligheter och/eller välfärdsbedrägerier?
- Har berörda nämnder säkerställt att det finns ändamålsenliga *kontrollaktiviteter* som hanterar risker inom önskvärda nivåer? Detta inkluderar t.ex.
 - o Fastställda riktlinjer och rutiner avseende handläggning och utbetalning av bidrag, inklusive åtgärder vid misstanke om oegentligheter och felaktiga utbetalningar.

- Riktlinjer och rutiner tydliggör innehåll och krav på underlag till bidragsansökan.
 - Riktlinjer, rutiner och avtal tydliggör vad bidragen får användas till och förväntade resultat som finansieringen ska bidra till.
 - Riktlinjer, rutiner och avtal tydliggör krav på återrapportering från bidragsmottagarna.
 - Riktlinjer och rutiner avseende kontroller och uppföljning av stödmottagare för att säkerställa att utbetalda medel används till beviljat ändamål.
- Har berörda nämnder säkerställt att det finns ändamålsenlig *uppföljning och övervakning* att fastställda kontrollaktiviteter genomförs, dvs att riktlinjer och rutiner med mera efterlevs? Detta innefattar uppföljning av korrekta beslut och utbetalningar.
 - Säkerställer berörda nämnder en ändamålsenlig kompetensförsörjning gällande handläggning och uppföljning av medfinansiering av lokala utvecklingsprojekt?

2.2 Ansvariga nämnder

Ansvariga nämnder avser nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet, nämnden för trafik, infrastruktur och miljö samt nämnden för folkhälsa och sjukvård. Regionstyrelsen berörs utifrån sin uppsiktsplikt.

2.3 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- Kommunallagen 6 kap § 6. Bland annat framgår att nämnderna ska bedriva sin verksamhet enligt mål, riktlinjer och lagstiftning, tillse att den interna kontrollen är tillräcklig samt om verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.
- Förvaltningslagen 16 § 4 p. Paragrafen tydliggör i vilka fall en person kan anses vara jävig vid handläggning av beslut, exempelvis om det finns någon särskild omständighet som gör att handläggarens opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas.
- Förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. I förordningen finns bestämmelser om bidrag till projektverksamhet som finansieras av Tillväxtverket och regioner.
- Policy för regionalt stöd till civilsamhället¹. Policyn gäller bland annat för stöd till organisationer inom folkhälsa och funktionshinder samt stöd till ungdomsorganisationer och studiedistrikt.

¹ Antogs av Regionfullmäktige 2022-08-30 § 68

2.4 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av policy, riktlinjer, rutiner och andra interna dokument avseende bidragshandläggning.
- Intervjuer har genomförts med handläggare av bidrag på avdelningen för regional utveckling samt avdelningen för folkhälsa och funktionsrätt. Controller på regional utveckling, sektionschef för regional utveckling, ekonomichef regional utveckling, tillförordnad kanslichef för regional utveckling, folkhälsochef samt berörda nämnders presidium.
- Stickprovsvisa kontroller av beviljat IOP. Det finns enbart ett IOP som regional utveckling har handlagt och samverkansavtalet avseende det har granskats inom ramen för granskningen. Handläggningen och beslut i nämnd att bevilja IOP genomfördes under 2023. Avtalet började gälla år 2024. Genom stickprovet har vi kontrollerat om beslut av IOP har tagits av rätt instans, om de krav som fastställs i regionens framtagna rutin kring vad som ska ingå i ett IOP avtal framgår av avtalet. Vi har även kontrollerat om kontroller har gjorts gentemot kommunallagen (KL), lagen om offentlig upphandling (LOU) och statsstödsregler, vilket ingår i rutinen. Därtill har stickprovet syftat till att kontrollera om de särskilda villkoren som fastställs av rutinen för IOP är uppfyllda, samt om kriterierna för att ett IOP ska vara aktuellt är uppfyllda.
- Stickprovsvis kontroll av utvalda bidrag avseende regionala utvecklingsmedel och 1:1 medel. Då handläggningen har skett inom Tillväxtverkets system Nyps har vi fått en genomgång av handläggningssystemet tillsammans med sakkunnig handläggare och controller för två utvalda projekt som beviljats bidrag. Det ena organisationen beviljades bidrag år 2023 vi har kontrollerat en utbetalning som genomfördes år 2024. Den andra organisationen beviljades bidrag år 2019. Vi har kontrollerat en utbetalning som genomfördes år 2023. Se avsnitt 3.3.2 för närmare beskrivning av stickprovets genomförande.
- Stickprovskontroller har genomförts avseende de stöd som beviljats för stöd till civilsamhället för regional utveckling. Urvalet har omfattat stöd till studiedistrikt och stöd till övriga ungdomsorganisationer. För respektive stöd har fyra beviljade bidragsansökningar valts ut. Totalt beviljades 10 organisationer bidraget avseende stöd till studiedistrikt och 15 organisationer beviljades bidrag avseende stöd till ungdomsorganisationer. Stickprovet har omfattat de bidrag där utbetalning gjorts år 2024. Handläggningen av bidragsansökningarna samt beviljande av bidrag för utbetalningarna har gjorts under år 2023. I granskningen har vi kontrollerat huruvida riktlinjerna och grundvillkoren för regional utveckling har följts. Urvalet har omfattat stöd till studiedistrikt och stöd till övriga ungdomsorganisationer. För respektive stöd har fyra beviljade bidragsansökningar valts ut.
- Stickprovskontroller har genomförts avseende de stöd som beviljats inom ramen för regionalt stöd till organisationer inom folkhälso- och funktionsrättsområdet. Tre bidrag har valts ut för stickprovskontroll inom

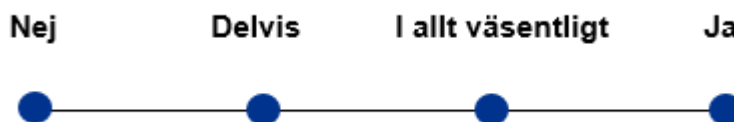
Region Jönköping

Granskning av Region Jönköpings bidragsgivning

2025-01-17

funktionsrättsområdet. Totalt beviljades 40 föreningar bidrag. Avseende bidrag som ges inom ramen för folkhälsoområdet har fem bidrag valts ut för stickprovskontroll. Totalt beviljades 24 föreningar bidrag. Stickprovet har omfattat de bidrag där utbetalning gjorts år 2024. Handläggningen av bidragsansökningarna samt beviljande av bidrag för utbetalningarna har gjorts under år 2023. Vi har i granskningen kontrollerat huruvida riktlinjerna för regionalt stöd till organisationer inom folkhälso- och funktionsrättsområdet har följts.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade.

3 Resultat av granskningen

3.1 Inledning

Region Jönköping styrs av regionfullmäktige som är det högsta beslutande organet. Under regionfullmäktige finns regionstyrelsen, nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet, nämnden för folkhälsa och sjukvård samt nämnden för trafik, infrastruktur och miljö. Nämnderna har en gemensam förvaltning, regionledningskontoret, som består av folkhälsa och sjukvård samt regional utveckling.

Inom ramen för granskningen har bidragsprocesserna för regionalt stöd till organisationer inom folkhälso- och funktionsrättsområdet valts ut för fördjupad granskning. Bidragen handläggs av tjänstepersoner som arbetar under avdelningen för folkhälsa och sjukvård. Beslut om bidragsgivning tas av nämnden för folkhälsa och sjukvård.

Vidare har bidrag som hanteras av regional utveckling valts ut för fördjupad granskning. Det är bidragsprocesserna för regionala utvecklingsmedel (1:1-medel) och regionalt stöd till civilsamhället inom regional utveckling som har valts ut. Beslut om regionala utvecklingsmedel (1:1 medel) fattas antingen av nämnden för trafik, infrastruktur och miljö eller av nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet, beroende på vad projektet i ansökan syftar till att genomföra.

Beslut om regionala stöd till civilsamhället fattas av nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet eller på delegation.

Inom ramen för granskningen har vi även granskat processerna för idéburet offentligt partnerskap (IOP). En avgränsning har gjorts till att enbart omfatta den handläggning av beslut som regional utveckling genomför. Beslut kring IOP för regional utveckling tas av nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet. Ett IOP är en överenskommelse om samverkan mellan offentliga och idéburna sektorn för att uppnå ett visst allmännyttigt samhällsligt mål. Ett IOP är därmed inte ett bidrag, däremot kan IOP likna karaktären av ett bidrag.

3.2 Riskhantering

Effektiv intern styrning och kontroll förutsätter en systematisk och effektiv riskhantering som grund för att utveckla ändamålsenliga kontrollmoment.

3.2.1 Riskhantering kopplat till de berörda bidragen

I samband med granskningen har vi intervjuat ett antal handläggare och chefer som arbetar med handläggning av IOP, regionala utvecklingsmedel (1:1 medel), regionalt stöd till civilsamhället inom regional utveckling samt regionalt stöd till organisationer inom folkhälso- och funktionsrättsområdet. Vi har även tagit del av riktlinjer och rutiner för specifika bidragsformer (se avsnitt 3.3.1, 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4).

Gemensamt för de bidrag som har omfattats av granskningen är att det vid intervju framgår att det inte sker någon specifik riskhantering kopplat till handläggningen av bidragen. Det framgår inte att de som arbetar med att handlägga bidrag eller IOP tar

hänsyn till möjligheter för bedrägerier, felaktiga utbetalningar eller andra oegentligheter. Det framgår inte heller att cheferna på de berörda enheterna genomför någon riskhantering där en bedömning av risker genomförs för att kunna utveckla ändamålsenliga kontrollmoment i syfte att omhänderta den identifierade risken.

3.2.2 Regionstyrelsens och nämndernas internkontrollplan år 2024

I samband med granskningen har vi tagit del av regionstyrelsens och nämndernas internkontrollplaner för år 2024.

I 2024 års internkontrollplan för regionstyrelsen² och internkontrollplanen för nämnden för trafik, infrastruktur och miljö³ framgår inte några kontrollmoment avseende hantering av bidrag.

I internkontrollplanen för nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet⁴ framgår att det finns ett kontrollmoment avseende bidrag/stöd. Syftet med kontrollmomentet är att tillse att hantering av olika bidrag hanteras på ett professionellt sätt samt enligt korrekt myndighetsutövning. Det kontrollmoment som anges är att genomföra stickprov och intervjuer inom finansiering av kommersiell service, projektverksamhet och företagsstöd. Vidare finns det ett kontrollmoment avseende mutor och jäv där syftet med kontrollmomentet är att tillse att alla anställda känner till Region Jönköpings läns policy samt att mottagandet av gåvor/jäv kan leda till felaktiga beslut och utbetalningar. Kontrollmomentet innebär att ge information till och genomföra utbildning för all personal inom regional utveckling. Kontrollmoment ska genomföras och avrapporteras till ansvarig direktör och regiondirektör löpande. Slutredovisning och sammanfattning av genomförda kontrollmoment för år 2024 ska återredovisas till regionstyrelsen och nämnden i februari 2025.

I 2024 års internkontrollplan för nämnden för folkhälsa och sjukvård⁵ finns ett kontrollmoment som avser bidrag till föreningar. Syftet med kontrollmomentet är att undersöka om uppföljningen av bidrag till föreningar följer de riktlinjer som finns. Vidare framgår det att ett syfte är att se om det genomförs tillräckliga och ändamålsenliga kontroller av föreningar som erhåller bidrag. Metoden för kontroll är att genomföra intervjuer, studera dokumentation och göra en dataanalys. Kontrollmoment ska genomföras och avrapporteras till ansvarig direktör och regiondirektör löpande. Slutredovisning av genomförda kontrollmoment för år 2024 återredovisas till nämnden och regionstyrelsen i februari år 2025.

Det framgår av intervju att det inte är tjänstepersoner som arbetar med handläggningen av bidragen (eller dess sektionschefer) som har lyft kontrollmomentet till internkontrollplanen.

² Intern kontrollplan 2024 – Regionstyrelsen, beslutad av regionstyrelsen 2024-01-30 §19

³ Intern kontrollplan 2024 Nämnd för trafik, infrastruktur och miljö 2024, beslutad av nämnden för trafik, infrastruktur och miljö 2024-01-23 §12

⁴ Intern kontrollplan 2024-Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet. Beslutad av nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet 2024-01-24 §14

⁵ Intern kontrollplan 2024 – Nämnd för folkhälsa och sjukvård

3.2.3 Bedömning

Vår bedömning är att berörda nämnder delvis har säkerställt en riskhantering som omhändertar risker för felaktiga utbetalningar inklusive risk för oegentligheter och/ eller välfärdsbedrägerier. Vi ser det som positivt att nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktiviteten samt nämnden för folkhälsa och sjukvård har inkluderat bidragshantering i internkontrollplanerna för år 2024. Av granskningen framgår dock att det inte är tjänstepersoner som arbetar med handläggningen av bidragen (eller dess sektionschefer) som har lyft kontrollmomentet till internkontrollplanen. Vid riskanalys till internkontrollplanen bedömer vi att det är nödvändigt att de som har bäst insikt i verksamheten är med i riskidentifieringen.

Vidare noterar vi att det vid handläggning av de bidrag som inkluderats i granskningen inte genomförs bidragsspecifika riskbedömningar, som exempelvis risker för felaktiga utbetalningar eller risker för oegentligheter eller välfärdsbedrägerier.

3.3 Bidragsspecifika riktlinjer, rutiner och kontrollaktiviteter samt genomförande av stickprov

3.3.1 Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Rutiner

I rutinen beskrivs att ett IOP-avtal kan skrivas avseende en speciell verksamhet som ägs av den ideella organisationen men som den offentliga sektorn vill medverka och samarbeta runt. Vidare anger rutinen att när ett IOP arbetas fram ska alla parter vara överens om syftet med avtalet. I avtalet ska det regleras vad partnerskapet och samverkan innebär, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge ett avtal ska vara gällande samt när och hur uppföljning ska ske. Vidare framgår det av rutinen att varje IOP ska kontrolleras mot kommunallagen, lagen om offentlig upphandling (LOU) och reglerna för statsstödsmedel.

I rutinen anges det även kriterier för att ett IOP ska vara aktuellt samt vilka särskilda villkor som ska vara uppfyllda för att ingå ett IOP. Vidare framgår det av rutinen vilka områden som ska beskrivas i ett IOP-avtal. Det anges även att beslut om IOP fattas i regionstyrelsen eller i berörd nämnd.

I rutinen finns inga moment för att beakta jäv eller andra oegentligheter. Enligt intervju finns det inte ytterligare handläggningsstöd kring IOP. Endast ett IOP avtal slutits mellan en organisation och regional utveckling, därav är processen relativt ny.

Kontrollaktiviteter avseende IOP

Av intervju framgår det att beredningen för den IOP som regional utveckling har beviljat har skett genom att följa rutinen för IOP samt intervjua den aktuella föreningen för att säkerställa att riktlinjerna följs. Enligt uppgift har flera möten anordnats. Det finns dock ingen dokumentation av genomförda kontrollaktiviteter.

Vidare framgår det av intervju att det inte har genomförts några tydliga kontroller för att undersöka förekomst av exempelvis oegentligheter eller välfärdsbrott.

2025-01-17

Stickprovsgranskning av kontrollaktiviteter samt efterlevnad av rutiner avseende IOP

Genom stickprovet har vi bland annat kontrollerat följsamheter till lagar och rutiner samt särskilda villkor, se avsnitt 2.4 för ytterligare beskrivning.

Det som avviker från rutinen, utifrån genomfört stickprov, är att det inte av avtalet framgår former för dokumentation. Vidare noterar vi att det i rutinen specificeras att det ska framgå av avtalet vilka resurser som respektive part ska bidra med. I avtalet specificeras enbart vilka resurser som Region Jönköping ska bidra med. Enligt rutinen ska det även i avtalet specificeras när och hur uppföljning ska ske. Av avtalet framgår att det ska ske en årlig uppföljning med tillhörande dokumentation samt att det ska ske regelbunda avstämningar mellan föreningen och regionen. Det framgår dock inte vad dokumentationen ska bestå av eller vad som ska behandlas vid de regelbundna avstämningarna.

Av den dokumentation vi har tagit del av kan vi inte se att kontroller gentemot KL, LOU och statsstödsregler har genomförts. Däremot uppges i intervju att kontroller har genomförts men inte dokumenterats.

I rutinen för IOP anges kriterier för att IOP ska vara aktuellt. Vissa av dessa kriterier är vaga och svåra att kontrollera om de är uppfyllda via vårt stickprov.

I rutinen för IOP beskrivs även särskilda villkor för ett IOP. Av den dokumentation vi har fått in kan vi inte se att det har gjorts kontroller avseende dessa villkor. Däremot uppges i intervju att kontroller har gjorts men att dessa inte har dokumenterats.

Uppföljning av IOP

Vid tidpunkten för granskningen har det enligt intervju ännu inte genomförts någon uppföljning. Av avtalet framgår det inte när en uppföljning ska göras men det framgår att det ska vara en årlig uppföljning samt regelbundna avstämningar med organisationen. Enligt uppgift ska en uppföljningsrapport från organisationen inkomma före årsskiftet 2024/2025 och ett uppföljningsmöte är inplanerat i januari

3.3.2 Regionala utvecklingsmedel och statliga 1:1 medel

Sveriges regioner är ansvariga för att samordna och utveckla det regionala arbetet för hållbar utveckling i respektive län. Det regionala utvecklingsansvaret finansieras bland annat genom det statliga medel som kallas för 1:1-medel. Dessa fördelas till alla regioner och omfattningen varierar beroende på vilka regionala förutsättningar som föreligger.⁶

Generellt sker finansieringen av utvecklingsmedel genom tre olika källor vilka är EU, staten (genom 1:1 medel) och regionerna själva (genom skattemedel, kallat regionala utvecklingsmedel). Av intervju framgår det att majoriteten av de 1:1-medel som Region Jönköpings län beviljar medfinansieras av EU.

⁶ Se till exempel SKR:s hemsida för vidare information om 1:1 medel, <https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar/safinansiera-sregionalutveckling.9791.html>

Av Region Jönköpings läns hemsida framgår det att regionala projektmedel kan sökas av kommuner, myndigheter, organisationer, universitet, högskolor och ideella föreningar. En aktör som är företrädare för flera privata företag, till exempel en branschorganisation eller företagarförening, kan också söka. Regionala projektmedel kan inte sökas av enskilda personer eller direkt av privata företag.

Vägledning för finansiering av hållbar regional utveckling

I samband med granskningen har vi tagit del av dokumentet vägledning för finansiering. Dokumentet omfattar statliga 1:1-medel och regionala utvecklingsmedel, samt medfinansiering från andra fonder och finansiering som exempelvis de regionala strukturfonderna. Dokumentet är beslutat av den regionala utvecklingsdirektören och gäller för åren 2024–2026.

Av vägledningen framgår att Region Jönköpings län enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete har rätt att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, så kallade 1:1-medel. Dessa regleras årligen genom regeringsbeslut av villkor för budgetåret inom utgiftsområde 19 regional utveckling. I beslutet framgår bemyndiganderam och anslag. Bemyndiganderamen fastställer den totala möjliga volymen av pågående utvecklingsprojekt och anslagsramen fastställer volymen medel som är möjlig att betala ut under året.

Förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken medger medfinansiering till insatser inom den europeiska regionala utvecklingsfonden (EURF) och den Europeiska Socialfonden (ESF+) med högst 60%. För Region Jönköpings län är det en riktlinje att medfinansiera med 1:1-anslag till högst 50%. Beslut om finansiering av insatser med 1:1-medel fattas i nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet eller i nämnden för trafik, infrastruktur och miljö. Belopp upp till 150 tkr kan beslutas av den regionala utvecklingsdirektören på delegation från nämnderna. Samma beslutsordning gäller även beslut om fördelning av budgeten för RU-medel.

Av vägledningen framgår att insatserna som beviljas finansiering ska svara upp mot en eller flera prioriterade delstrategier i Region Jönköpings läns utvecklingsstrategi.

Det framgår att vid urval och beredning bedöms insatserna som är aktuella för finansiering utifrån koppling till identifierade och prioriterade utmaningar samt prioriterade delstrategier i regionala utvecklingsstrategin. Därtill finns en beskrivning av generella krav och bedömningskriterier.

Processen för handläggning av regionala utvecklingsmedel och 1:1 medel

Processen för handläggning av regionala utvecklingsmedel och 1:1-medel är relativt omfattande. I denna rapport har vi sammanfattat de viktigaste delarna.

I ett första stadium av handläggningen skickar de sökande in en tidig idébeskrivning kring projektet som de ansöker om bidrag till. Projektstrateg tillsammans med sakkunnig handläggare inom aktuellt område från regionen utreder om projektet anses vara aktuellt. Sektionschef och regional utvecklingsdirektör blir delaktiga i processen

2025-01-17

innan nämnden fattar beslut om beviljande av 1:1-medel⁷. Beroende på ärende är det antingen nämnden för trafik, infrastruktur och miljö eller nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet som fattar beslut om att bevilja bidrag. Löpande under projekttiden sker sedan ansökningar om utbetalning av bidrag. När den bidragssökande organisationen ansöker om utbetalning ska organisationen lämna in en lägesrapport. Lägesrapporten ska ge en beskrivning av hur projektet som beviljats bidrag fortlöper. Sakkunnig handläggare går igenom lägesrapporten och svarar på ett antal frågor som exempelvis om projektet fortlöper som planerat och om det håller sig till tidsramen. Efter det att sakkunnig handläggare har gått igenom lägesrapporten görs kontroller av projektens ekonomi av en controller. De kontroller som genomförs av kontrollern är till exempel att rätt person har attesterat fakturor, att projektet håller sig inom budget och att organisationen inte har ansökt om utbetalning för något som inte finns med i beslutet. Det görs även kontroller av obligatoriska ekonomiska bilagor samt stickprovsvisa kontroller av exempelvis fakturor. Efter det att både handläggare och controller har gått igenom ansökningar tas beslut om utbetalning av kanslichef för regional utveckling.

Av kontakt med regional utveckling framgår det att det endast är vid de fall då statsstöd föreligger som det åligger berörd aktör att intyga att de inte har mottagit stöd som överstiger ett takvärde på 300 000 euro (minimigränsen för statsstöd). Enligt uppgift finns det en särskild kontrollfråga i handläggarssystemet Nyps som efterfrågar om projektverksamheten innebär ett statligt stöd till företag. Om handläggare bedömer att det innebär ett statligt stöd ska handläggare kontrollera om sådana aktiviteter kan godkännas utifrån de krav som finns för det aktuella stödet.

Handläggningen av 1:1-medel sker i Tillväxtverkets system Nyps. Ytterligare handläggningsstöd som används är Tillväxtverkets handböcker för regionala utvecklingsmedel samt en intern teamsyta som handläggare på regionen kan använda sig av. I samband med granskningen har vi fått en genomgång av den interna teamsytan som är relativt omfattande.

Av intervju framgår att kontroller gentemot EU:s regelverk genomförs av regionen men även av Tillväxtverkets handläggning av ärendet när det gäller medfinansiering från EU-medel. Det genomförs inga specifika kontrollaktiviteter för välfärdsbrott och andra oegentligheter, men stöden för de regionala projektmedlen ges generellt inte till företag varför det bedöms vara relativt låg risk för oegentligheter.

Av granskningen framgår även att det förekommer fall då regionens sektioner driver projekt. Handläggningen sker i dessa fall av handläggare på kansli-sektionen. Fråga om jäv finns i handläggningen där svar om detta ges i nyps.

⁷ Projektstrateg och sakkunnig inom aktuellt område bedömer om idén kan förväntas bidra till regional utveckling och om den är genomförbar. Tidiga idéer presenteras för regional utvecklings ledningsteam i samband med RUD-föredragningar och/eller ledningsteamsmöten. Sektionschef för aktuellt område involveras särskilt. Den sakkunniga handläggaren och projektstrategen bistår den ansökande organisationen i dennes process från idé till ansökan. Regional utvecklingsdirektör gör den slutliga bedömningen kring att ett ärende är klart för att hanteras av nämnd.

2025-01-17

Utvärdering av kontrollstrukturens effektivitet via stickprovsgranskning

I samband med granskningen har två ansökningar om utbetalningar som har beviljats inom ramen för 1:1-medel valts ut för stickprovsgranskning. Då handläggningen har skett inom Tillväxtverkets system Nyps har vi fått en genomgång av handläggningssystemet tillsammans med sakkunnig handläggare och controller för respektive ärende. Vi har valt ut ett projekt som har beviljats bidrag av nämnden för trafik, infrastruktur och miljö och ett bidrag som har beviljats av nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet. I samband med stickprovet har vi även tagit del av ansökan om bidrag samt beslut om beviljat bidrag. Utifrån ansökan och beslut om beviljat bidrag har vi kontrollerat om ansökan följer Region Jönköpings vägledning för finansiering av hållbar utveckling samt krav på ansökan enligt förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken.

Enligt uppgift har ingen av de berörda projekten i stickprovskontrollen bedömts som aktuella för statsstöd.

För det bidrag som har beviljats av nämnden för trafik, infrastruktur och miljö har inga avvikelser i samband med kontrollmomenten som genomförts i Nyps uppmärksammats. Vi uppmärksammar dock att regionstyrelsens ordförande under år 2023 var styrelseledamot för organisationen som har beviljats bidrag (se närmare beskrivning under avsnitt 3.3.4). Vidare noterar vi att den ansvariga sakkunniga handläggaren för beviljandet av bidrag under 2024 blev invald i styrelsen för organisationen. Utbetalningar till organisationen har gjorts under år 2024, enligt uppgift var sakkunnig handläggare inte längre ansvarig för handläggning av utbetalning. Enligt mejlväxling som vi har tagit del av mellan controller och den handläggare som blev tilldelad ärendet under 2024 förefaller dock viss överlappning vid första utbetalningstillfället 2024. Vidare har avvikelser uppmärksammats i förhållande till krav på ansökan enligt förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. Enligt 5 § i förordningen får bidrag inte lämnas som täcker mer än 50% av projektets utgifter. I ansökan till bidraget framgår det att projektets totala kostnader budgeteras till 489 646 kr. I beslutet⁸ som nämnden för trafik, infrastruktur och miljö har fattat framgår det att maxbeloppet för bidrag är 245 500 (vilket överstiger maxbeloppet med 177 kr). I det beslut som har bifallits till organisationen⁹ som beviljats bidrag anges dock att organisationen max kan få 244 823 (vilket är korrekt belopp enligt förordningen). Således skiljer sig maxbeloppet som nämnden har fattat beslut om från det beslut som sedan skickats till organisationen. En annan avvikelse som har uppmärksammats är att det enligt 9 § i förordningen om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken ska finnas en beslutsmotivering som innehåller en beskrivning av projektets koppling till strategin för länets utveckling. I nämndens beslut¹⁰ anges inte en beslutsmotivering kopplat till strategin för länets utveckling. I det beslut som har skickats till organisationen¹¹ är beslutsmotiveringen att projektet är i linje med den regionala cykelstrategin. Den regionala utvecklingsstrategin nämns inte i motiveringen.

⁸ Ansökan om stöd, beslut av Nämnd för trafik, infrastruktur och miljö 2023-01-25 §17

⁹ Beslut om stöd, ÄrendeID Nyps 20359163, datum 2023-02-17

¹⁰ Ansökan om stöd, beslut av Nämnd för trafik, infrastruktur och miljö 2023-01-25 §17

¹¹ Beslut om stöd, ÄrendeID Nyps 20359163, datum 2023-02-17

Det bidrag som har beviljats av nämnden av arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet är enligt kontakt med tjänstepersoner på regional utveckling ett speciellt projekt då projektet var en satsning som har gjorts under en 10-årsperiod som delats upp i tre delbeslut. Projektet finansierades även av Region Kalmar och Region Kronoberg. Det har funnits en överenskommelse med Region Kalmar och Region Kronoberg kring vilka kontrollmoment respektive region ska genomföra. Region Jönköpings län blev tilldelad att granska externa tjänster som organisationen har gjort. Granskningen genomfördes genom att kontrollera fem fakturor från organisationen. I regionens stickprov uppmärksammades en avvikelse avseende en av de fem fakturorna varför organisationen fick ett avdrag på utbetalningen av bidraget. Vid vår intervju framgick det att det inte ledde till att ytterligare stickprovskontroller genomfördes trots att en avvikelse upptäcktes.

I samband med granskningen har vi tagit del av ansökan samt det delbeslut som fattades år 2019 kring fortsatt beviljat bidrag till organisationen. Vi har granskat ansökan och beslutet i förhållande till krav på ansökan enligt förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. Enligt 9 § ska beslutet innehålla en beslutsmotivering där det ska inkluderas en beskrivning kopplat till länets strategi för den regionala utvecklingen. Det framgår dock inte tydligt av beslutsmotiveringen att det är kopplat till den regionala utvecklingsstrategin.¹² Vidare framgår inte av beslutet hur projektet ska slutrapporteras, vilket också ska framgå enligt 9 § i förordningen.

Uppföljning av regionala utvecklingsmedel

Av intervju framgår att uppföljning av de projektmedel som har beviljats sker genom att de aktörer som har beviljats bidrag skickar in en lägesrapport för att kontrollera att projektet har genomfört aktiviteterna enligt plan.

3.3.3 Regionalt stöd till civilsamhället

Policy för regionalt stöd till civilsamhället

Region Jönköpings läns policy för regionalt stöd till civilsamhället omfattar stöd till organisationer inom både folkhälsa (folkhälsa, funktionshinder och projekt) och inom regional utveckling (kulturbidrag samt stöd till ungdomsorganisationer, pensionärsorganisationer och studiedistrikt). Policyn utgår från Region Jönköpings läns vision "för ett bra liv i en attraktiv region."

Av policyn framgår att stöden ska bidra till att stärka och utveckla demokratin i hela länet, ge invånare i hela länet möjlighet att påverka sin livssituation, höja bildnings- och utbildningsnivån för invånare i hela länet och ge bättre livskvalité för länets invånare. Därtill anger policyn att det är särskilt viktigt att beakta FN:s barnkonvention och deklarationen om de mänskliga rättigheterna, ett mångfaldsperspektiv med tillgänglighet och användbarhet även för personer med funktionsnedsättning samt hållbar utveckling inom de tre dimensionerna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

¹² Beslut om stöd, ärendenID Nyps 20203744, datum för beslut 2019-12-16

Policyn beskriver allmänna villkor för stöd vilket innefattar att verksamheter som får stöd från Region Jönköping ska vara demokratiskt uppbyggda och ha hälsofrämjande, inkluderande, ideologiska, opinionsbildande, demokratiska och/ eller sociala funktioner.

Vidare framgår till viss del administrativa rutiner och beslutsordning i policyn men dessa beskrivs mer utförligt i riktlinjerna för respektive stöd. Av policyn framgår dock att ansökan ska ske via Region Jönköpings läns plattformar, att ansökan ska vara inlämnad vid sista ansökningsdatum samt att beslut avseende stödets storlek fattas av politisk nämnd eller enligt delegationsordning. Därtill framgår av policyn att alla former av stöd ska återrapporteras i enlighet med framtagna riktlinjer. Vidare ska stöd som inte används på det sätt som beslutats återbetalas.

Riktlinjer för regional utveckling stöd till civilsamhället

Riktlinjerna för regionalt stöd till civilsamhället inom regional utveckling omfattar stöd för studiedistrikt, politiska ungdomsorganisationer, övriga ungdomsorganisationer och pensionärsorganisationer. Beslut om stöd tas enligt riktlinjerna av nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet eller enligt gällande delegationsordning

Av riktlinjerna framgår allmänna villkor för samtliga stöd. Det framgår bland annat att ansökan ska göras vid den tidpunkt som anges för respektive stöd samt att ansökan ska innehålla ett organisationsnummer från Skatteverket och uppgift om plusgiro- eller bankgirokonto. Vidare framgår att jävssituationer ska uteslutas innan handläggning påbörjas. Om jäv föreligger ska det dokumenteras och en ny handläggare ska utses.

Det anges även i riktlinjerna att organisationer som har beviljats stöd utan dröjsmål ska rapportera uppkomna händelser under året som medför markanta avsteg från den planerade verksamheten. Region Jönköpings län kan besluta om att stoppa utbetalning, minska stödet eller besluta om återbetalning om bedömningen görs att organisationen inte uppfyller villkoren för stöd, att verksamheten har ändrats eller om övriga förhållanden väsentligt har förändrats jämfört med vad som anges i ansökan. Vidare anges i riktlinjerna att stödet inte får användas för att finansiera annan verksamhet än det ändamål som avsågs i ansökan.

I riktlinjerna beskrivs även särskilda villkor och vad som ska ingå i ansökan för respektive stöd (stöd för studiedistrikt, stöd till politiska ungdomsorganisationer, stöd till övriga ungdomsorganisationer och stöd till pensionärsorganisationer).

Vidare beskriver riktlinjerna för samtliga stöd hur det totala bidragsbeloppet ska fördelas mellan de organisationer som beviljas bidrag.

Kontroller av bidrag regional utveckling avseende stöd till civilsamhället

Av intervju framgår att det digitala system där verksamheterna ansöker om stöd har en funktion som gör att enbart fullständiga ansökningar accepteras. Detta anses fungera som en typ av kontrollfunktion av att alla uppgifter som begärts in för respektive stöd finns med i ansökan. Det finns även ytterligare handläggarstöd i form av en checklista med kontroller som är upprättad i Excel. Kontrollerna i checklistorna fokuserar på om de underlag som begärs in från organisationerna har inkommit.

Av intervju framgår att det inte finns ett specifikt kontrollmoment avseende ställningstagande kring jäv, men det uppges finnas kunskap om jäv inom

organisationen. Det beskrivs som ett obligatoriskt moment att ta ställning till jävsfrågor men att det inte dokumenteras. Vidare anges vid intervju att det inte genomförs några specifika riskbedömningar avseende oegentligheter eller välfärdsbrott.

Utvärdering av kontrollaktiviteternas effektivitet via stickprovsgranskning

Vid granskning av bidragen för studiedistrikt har vi noterat följande avvikelser:

- Delegationsbeslut har inte anmälts till nämnden vilket ska göras enligt delegationsordningen
- En ansökan saknar godkänd eller auktoriserad revisor¹³

Vidare har vi observerat att samtliga organisationer som vi har granskat som har beviljats bidrag inom ramen för studiedistrikt har bifogat intyg för att dessa har erhållit statsbidrag från andra aktörer¹⁴. Vid sakgranskning framgår det att regionen har gjort bedömningen att statsstödsreglerna inte är tillämplbara för stöd till studiedistrikt då stödet inte bedöms påverka konkurrensen.

Avseende stickprovet som omfattar övriga ungdomsorganisationer har en avvikelse uppmärksamats då resultat- och balansräkning som organisationen har bifogat från föregående år är ofullständig.

Uppföljning av bidrag regionalt stöd till civil samhället

Enligt policyn för regionalt stöd till civilsamhället ska alla former av stöd återskötteras i enlighet med framtagna riktlinjer i syfte att säkerställa att stöd används på ett korrekt sätt. Av policyn framgår att stöd som inte används på det sätt som beslutats ska återbetalas. Återbetalningsskyldighet föreligger om beslut om stöd har fattats på felaktiga grunder, om villkor inte har uppfyllts, om medlen används felaktigt eller om redovisning uteblir.

Av riktlinjerna framgår att det för samtliga stöd till civilsamhället inom regional utveckling ska genomföras uppföljning tillsammans med den sökande organisationen genom träffar eller genom att årligen granska verksamhetsberättelser. Det framgår även att fördjupad granskning kan göras slumpmässigt. Vid intervju beskrivs att uppföljningar görs genom att organisationer väljs ut slumpmässigt och bjuds in till fysiska samtal där föreningen får berätta om sitt verksamhetsår. Uppföljningarna syftar till att tillse att organisationerna följer den regionala utvecklingsstrategin. Uppföljningarna återskötteras inte till nämnden om inte avvikelser har uppmärksamats.

¹³ Enligt riktlinjerna ska studiedistriktet ha en godkänd eller auktoriserad revisor om distriktet uppfyller kriterier. Ett av studiedistriktet uppfyller minst två av kriterierna, men av underskriven revisionsberättelse framgår inte om revisorerna är auktoriserade eller godkända.

¹⁴ Det framgår av samtliga intyg att statsbidragen som organisationerna erhållit överstiger minimigränsen på 300 000 euro för tillåtet statsstöd utan godkännande av EU-kommissionen. Det innebär att samtliga fyra bidrag som beviljats har överstigit minimigränsen för tillåtet statsstöd, men vi kan av granskningen inte se att organisationerna har fått ett beviljande av kommissionen för detta. Det finns risk att organisationerna inte är berättigade till ytterligare bidrag, men det finns möjlighet att efter kontroll av om stödet påverkar den inre marknaden ändå bevilja ytterligare stöd. I granskningen har vi inte kunnat finna att något sådant kontrollmoment genomförts. Om studieförbunden är statsstödsberättigade måste dem kunna visa att delar av deras verksamhet som inte är statsstödsberättigade inte tar del av statsstödsmedel.

3.3.4 Regionalt stöd till folkhälso- och funktionsrättsområdet

Regionalt stöd som ges till folkhälso- och funktionsrättsområdet omfattas av Region Jönköpings län policy för regionalt stöd till civil samhället (se avsnitt 3.3.3).

Riktlinjer organisationer inom folkhälso- och funktionsrättsområdet

Regionens riktlinjer för regionalt stöd till organisationer inom folkhälso- och funktionsrättsområdet omfattar stöd till organisationer inom folkhälsoområdet och funktionsrättsorganisationer. Riktlinjerna omfattar även projektstöd som kan ges till organisationer som vill prova nya idéer utanför den ordinarie verksamheten under en bestämd tidsperiod. Av riktlinjerna framgår att beslut om stöd tas i nämnden för folkhälsa och sjukvård eller enligt gällande delegationsordning.

Av riktlinjerna framgår att för det för att en ansökan ska kunna handläggas krävs att den sökande har lämnat uppgifter som innehåller organisationsnummer och plusgiro- eller bangirokonto. Vidare framgår att fördjupade granskningar av ansökan kan förekomma samt att förekomst av jäv och intressekonflikt ska bedömas innan handläggning av ansökan påbörjas. Om jäv inte kan uteslutas ska det dokumenteras och ny handläggare ska utses. Vidare anges att stöd inte får beviljas till sökande som har skatteskulder eller andra skulder som drivs in av kronofogden.

Enligt riktlinjerna går det inte att överklaga beslut om avslag på en ansökan eller beslut om stödets storlek. Därtill finns en beskrivning i riktlinjerna som anger att stödet enbart får användas för det ändamål som angivits i ansökan. Stödmottagaren ska utan dröjsmål rapportera uppkomna händelser under året som medför markanta avsteg från den planerade verksamheten. Region Jönköpings län kan besluta om stopp av utbetalning, att minska stödet eller om återbetalning om bedömning görs att organisationen inte uppfyller villkoren för stöd, att verksamheten har ändrats eller att övriga förhållanden väsentligt har förändrats jämfört med vad som angetts i ansökan.

För både stöd till organisationer inom folkhälsoområdet och stöd till organisationer inom funktionsrätt specificerar riktlinjerna villkor, särskilda villkor, omfattning av ansökan och hur beloppsmedel ska fördelas mellan organisationerna som beviljas bidrag.

Kontroller för bidrag inom folkhälso- och funktionsrättsområdet

I samband med granskningen har vi tagit del av en manual för handläggning av stöd som gäller för stöd som fördelas via sektion folkhälsa. Manualen beskriver ett antal kontroller som handläggaren ska genomföra. Handläggaren ska till exempel kontrollera om föreningen uppfyller de krav som regionen har formulerat i riktlinjerna för regionalt stöd till organisationer inom folkhälso- och funktionsrättsområdet. Handläggaren ska även kontrollera om den förening som ansöker om bidrag har en ordnad ekonomisk förvaltning och bokföring. En ytterligare checklista för att kontrollera om föreningen har en ordnad ekonomisk förvaltning har tagits fram. I checklistan ges en översiktlig beskrivning av hur olika kontrollmoment för poster på balansräkningen och resultaträkningen ska genomföras. Vidare beskriver manualen hur fördelning av stöd till de sökande organisationerna ska genomföras, hur besluten till nämnden ska beredas samt hur uppföljning ska ske.

2025-01-17

Av intervju framgår att det inte genomförs specifika kontroller för oegentligheter i samband med handläggningen. Däremot kontrolleras huruvida organisationen har en auktoriserad revisor om krav för auktoriserad revisor finns vilket anses vara ett kontrollmoment som bidrar till att förhindra oegentligheter. Vidare uppges i intervju att det finns en god dialog med de föreningar som söker bidragen vilket också av intervjuade anses bidra till att förhindra oegentligheter.

Utvärdering av kontrollaktiviteternas effektivitet via stickprovsgranskning

Avseende stickprovet inom funktionsrätts området har en avvikelse uppmärksamats. Avvikelsen består i att det i ansökan inte har bifogats protokoll på val av firmatecknare, vilket enligt riktlinjerna ska inkluderas.

Avseende bidrag som ges inom ramen för folkhälsoområdet har vi noterat att bokföringen av utbetalningen i ett av fallen har gjorts från funktionsrättskontot, trots att ansökan avser bidrag inom folkhälsoområdet.

Vid granskningen har vi även noterat att folkhälsochefen samt regionstyrelsens ordförande vid tidpunkten för ansökan om bidrag var ledamöter i styrelsen för en organisation som har beviljats bidrag inom folkhälsoområdet. Ordförande för nämnden för folkhälsa och sjukvård är för år 2024 ny ledamot i styrelsen för samma organisation. Enligt uppgift kommer inte ordförande för folkhälsa- och sjukvårdsnämnden att delta i beslut rörande fördelning av bidrag till länsorganisationer med folkhälsomål.

Regionstyrelsens ordförande lämnade sin post som styrelseledamot i mars 2024. Regionstyrelsens ordförande har inte varit med och fattat beslut kring beviljande av bidrag, eftersom beslutet tas i nämnden för folkhälsa och sjukvård.

Folkhälsochefen har signerat beslutsunderlag som ligger till grund för nämnden för folkhälsa och sjukvårds beslut om bidrag. Vid intervju med folkhälsochefen framgår det att det ingick i arbetsuppgifterna att vara ledamot i styrelsen för föreningen. Vidare framgår det att folkhälsochefen har lämnat sitt uppdrag som styrelseledamot i organisationen inför året 2024.

Uppföljning av bidrag folkhälsa och funktionsrätt

Enligt policyn för regionalt stöd till civilsamhället ska alla former av stöd återslagas i enlighet med framtagna riktlinjer i syfte att säkerställa att stöd används på ett korrekt sätt. Av policyn framgår även att stöd som inte används på det sätt som beslutats ska återbetalas. Återbetalningsskyldighet föreligger om beslut om stöd har fattats på felaktiga grunder, om villkor inte har uppfyllts, om medlen används felaktigt eller om redovisning uteblir.

Av riktlinjerna för bidrag till folkhälso- och funktionsrättsområdet framgår att Region Jönköpings län årligen ska följa upp hur stödet använts genom att träffa stödmottagaren och/eller granska verksamhetsberättelsen. Vidare anges det i riktlinjerna att stödmottagare kan komma att väljas ut slumpmässigt för fördjupad granskning. Av intervju framgår det att uppföljning sker genom att välja ut 6–8 föreningar varje år som berättar om verksamheten, hur föreningen arbetar och hur stödet har använts. Vidare framgår att det för föreningar som har sökt bidrag två år görs en kontroll av om de ekonomiska rapporterna överensstämmer med de bidrag som föreningen tilldelats föregående år. Utifrån uppföljningen som görs sammanställs

en rapport som rapporteras till politiken. Uppföljningen för de bidrag som fått stöd under år 2024 var ännu inte är färdigställd vid tidpunkten för granskningen men vi har tagit del av en skrivelse avseende uppföljning av 2023 års bidragsgivning. Vid tidpunkten för granskningen har 2023 års uppföljningen inte återrapporterats till nämnden. Uppföljningarna genomfördes enligt skrivelsen under maj och juni år 2024 och omfattar totalt sex föreningar. I skrivelsen beskrivs vilka områden som diskuterats vid uppföljningen.

3.3.5 Bedömning

Vår bedömning är att berörda nämnder delvis har säkerställt att det finns ändamålsenliga kontrollaktiviteter som hanterar risker inom önskvärda nivåer.

För bidrag avseende IOP finns upprättade krav från regionen på vad som ska ingå i ett IOP-avtal samt att det ska genomföras kontroller gentemot kommunallagen, lagen om offentlig upphandling och reglerna för stadsstödsmedel. Det saknas dock ytterligare handläggningsstöd för hur dessa kontroller ska genomföras. Enligt vår bedömning hade det varit fördelaktigt att ta fram ett handläggningsstöd, exempelvis i form av en handbok där det förtydligas hur kontroller ska genomföras. Detta särskilt eftersom kriterier för att ett IOP ska anses vara aktuella är vagt formulerade vilket ökar risken för en godtycklig bedömning. Granskningen av det IOP-avtal som ingått i granskningen visar att kontrollmomenten som inkluderas i riktlinjerna inte har dokumenterats, varför det saknas revisionsbevis för att sådana kontroller faktiskt har genomförts och utförts på ett ändamålsenligt sätt. Uppföljning av IOP-avtalet planeras även att genomföras.

Av granskningen framgår att för regionala utvecklingsmedlen (1:1 medlen) har regionen tagit fram en vägledning för finansiering av regionala utvecklingsmedel. I vägledningen framgår det vad som ska inkluderas i en ansökan samt målen med bidragen. Detta bedömer vi som positivt. Vidare använder sig regionen av Tillväxtverkets handböcker som vägledning för handläggningen av bidrag och interna dokument som finns på regionens teamsytor.

Vidare bedömer vi det som positivt att det genomförs kontrollmoment vid ansökan av utbetalning av både controller och sakkunnig handläggare. Däremot gör vi bedömningen att stickprovskontroller skulle kunna utvecklas, då vi uppmärksammat att vid ett tillfälle kontrollerades enbart fem fakturor varav det uppmärksammades en avvikelse. Eftersom urvalet av fakturor var relativt litet kan det innebära en risk för fler avvikelser som inte har uppmärksammats. Dels ställer sig vi oss tveksamma till ursprunglig avgränsning i urvalsstorlek (bedömning av upptäcktsrisken), dels avvägningen att inte utöka stickprovet när kontrollen innebar en observerad avvikelse vilket är en indikation på att det sannolikt förekommer fler avvikelser. Den försäkran som förväntas erhållas från stickprovet torde i dagsläget därmed bli begränsad. Vidare har vi uppmärksammat att ansvariga sakkunniga handläggaren för beviljandet av bidrag under 2024 blev invald i styrelsen för organisationen. Enligt uppgift var sakkunnig handläggare inte längre ansvarig vid tillfälle för utbetalning. Av granskningen framkommer det dock att en viss överlappning har skett vid första utbetalningstillfället mellan den nya handläggaren för ärendet samt den tidigare handläggaren som blev invald i styrelsen.

För bidragen till civila stöd (både inom regional utveckling och inom folkhälsa) är vår bedömning att riktlinjerna är tydliga. Bidragen till civila stöd inom regional utveckling saknar dock ytterligare handläggningsstöd som exempelvis inkluderar vad som ska kontrolleras vid ansökan. Detta ser vi som bristfälligt då vi har uppmärksammat avvikelser vid genomförda stickprov som indikerar att de kontrollmoment som fastställts i riktlinjerna inte följs och att det inte är förankrat hos samtliga medarbetare vilka risker som kontrollmomenten syftar till att förhindra.

För bidrag inom folkhälsa och funktionsrättsområdet finns ett handläggningsstöd vilket vi bedömer som positivt. Vi har dock vid stickprovsgranskningen uppmärksammat avvikelser. Vi bedömer därför att handläggningsstödet bör utvecklas ytterligare. Vidare har vi uppmärksammat att ordförande för regionstyrelsen samt folkhälsochefen vid tidpunkten för beviljande av bidrag har varit ledamöter i styrelsen för en organisation som har beviljats bidrag, samt att ordförande för folkhälsa och sjukvård är ny styrelseledamot från år 2024. Vi noterar att vissa åtgärder vidtagits för att minska risken för jäv, till exempel genom att politiker uppger att de inte har närvarat eller kommer att närvara vid beslut om stöd. Vi bedömer dock att det fortfarande föreligger risk för jäv enligt förvaltningslagen 16 § p.4 eftersom handläggare och chefer vid beredning av ärenden kan uppleva att de befinner sig i en beroendeställning. Vår bedömning är att det mot denna bakgrund finns skäl att överväga att vidta ytterligare åtgärder för att mildra jävsrisken. Åtgärderna bör ta sikte på såväl det faktiska oberoendet som hur situationen kan uppfattas av en utomstående. Samma överväganden och åtgärder bör även tillämpas när regionen är bidragsmottagare för de bidrag som regionen beslutar.

Av granskningen framgår att uppföljningar av de granskade bidragen genomförs av tjänstepersoner inom regional utveckling samt inom folkhälsa. Vi noterar dock att det inte finns fastställt i framtagna riktlinjer hur uppföljning ska genomföras, vilka kriterier som ska följas upp eller hur återrapportering till berörd nämnd ska ske.

3.4 Uppföljning och utvärdering av den interna styrningen och kontrollen

3.4.1 Återrapportering till nämnd

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Det framgår inte av rutinen för arbetsformer hur återkoppling till nämnden ska ske. I intervju uppges dock att en uppföljning kommer att genomföras och att avsikten är att delge nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet rapporten i form av ett anmälningsärende. Vi saknar information om vid vilken tidpunkt återkopplingen till nämnden är planerad att genomföras.

Regionala utvecklingsmedel (1:1 medel)

Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet och nämnden för trafik, infrastruktur och miljö får återkoppling kring utvecklingsmedel i form av informationsärenden under året. Av protokollsgranskning framgår det att nämnden för

arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet¹⁵ samt nämnden för trafik, infrastruktur och miljö¹⁶ har blivit informerade om pågående projekthantering.

Regionalt stöd till civilsamhället inom regional utveckling

Som nämnts i stycke 3.3.3 sker ingen återrapportering till nämnden om inte några avvikelser har uppmärksammats.

Folkhälso- och funktionsrättsområdet

Som nämnts i stycke 3.3.4 sker återrapportering till nämnden utifrån den uppföljning som görs av de föreningar som beviljats bidrag.

Uppföljningen för de bidrag som fått stöd under år 2024 var ännu inte är färdigställd vid tidpunkten för granskningen men vi har tagit del av en skrivelse¹⁷ avseende uppföljning av 2023 års bidragsgivning. Vid tidpunkten för granskningen har 2023 års uppföljning inte återrapporterats till nämnden. Uppföljningarna genomfördes enligt skrivelsen under maj och juni år 2024 och omfattar totalt sex föreningar. I skrivelsen beskrivs vilka områden som diskuterats vid uppföljningen.

3.4.2 Uppföljning och utvärdering av intern styrning och kontroll

Nämnderna ansvarar enligt kommunallagen för att den interna kontrollen är tillräcklig. Effektiv intern styrning och kontroll innebär att ledningen har etablerat strukturer för systematisk uppföljning och utvärdering av riskhantering och kontrollstrukturer.

Av intervjuer framgår att det inte för något av de bidrag som inkluderats i granskningen genomförs några uppföljningar kring hur riktlinjer och rutiner efterlevs. Det saknas strukturer för systematisk uppföljning av effektiviteten av intern styrning och kontroll i verksamheten. Det saknas till exempel en systematisk utvärdering av att verksamheten arbetar enligt fastställda processer, att kontroller i processen är effektiva och omhändertar riskerna och om processen leder till korrekta beslut och utbetalningar.

När det gäller uppföljning inom ramen för nämndernas och styrelsens internkontrollplaner inkluderas som tidigare nämnts i avsnitt 3.2.2 bidragshantering i planen för nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och miljö och i nämnden för folkhälsa och sjukvårds internkontrollplaner. Återrapportering ska ske till respektive nämnd och regionstyrelsen i februari år 2025.

Av granskningen framgår inte att det sker ytterligare uppföljning eller återrapportering av bidragen till regionstyrelsen.

¹⁵ Genomgång av projekthantering och projektportföljen Regional utveckling, nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet 2024-06-19 §90

¹⁶ Genomgång av projekthantering och projektportföljen Regional utveckling, nämnden för trafik, infrastruktur och miljö 2024-06-18 §82

¹⁷ Uppföljning av 2023 års bidragsgivning till föreningar inom folkhälso-och funktionsrättsområdet. Datum 2023-06-27, diarienummer RJL 2024/3496.

3.4.3 Bedömning

Vår bedömning är att berörda nämnder delvis har säkerställt att det finns ändamålsenlig uppföljning och övervakning av att fastställda kontrollaktiviteter genomförs.

Vi noterar att återrapporteringen till nämnderna inte alltid genomförs för bidrag inom stöd till civilsamhället för regional utveckling och folkhälsa och funktionsrättsområdet.

Vi anser att det är positivt att nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet samt nämnden för folkhälsa och sjukvård genomför en uppföljning av kontrollmoment avseende bidragsgivning via internkontrollplanen. Som vi noterade i avsnitt 3.2.2 bygger inte kontrollmomentet i internkontrollplanen på substansgranskning via stickprov. Vi ser att det finns en risk för svag försäkras från internkontrollplanerna såvida inte utvärderingen av internkontroll bygger på en djupare analys av den interna styrningen och kontrollen.

Vår bedömning är även att uppföljningen av den interna styrningen och kontrollen i verksamheten inte är tillräcklig eftersom det inte genomförs systematiska kontroller av att riktlinjer, rutiner samt annan lagstiftning följs kopplat till handläggningen av de bidrag som har inkluderats i granskningen.

3.5 Kompetensförsörjning

Avseende kompetensförsörjningen inom folkhälsa och funktionsrättsområdet framgår det av intervju att det inte finns en specifik kompetensförsörjningsplan avseende bidragshantering eftersom fördelningen av bidragen är en så pass liten del av handläggarens tjänst. Vidare framgår det att det är en relativt liten omsättning av personal. I intervju beskrivs även att det finns en dialog med avdelningen för regional utveckling där det diskuteras hur ett samarbete kan gå till där det går att dra nytta av varandras kompetenser kring handläggning av bidrag.

Av intervju med tjänstepersoner inom regional utveckling framgår det att det finns en viss sårbarhet om handläggare till bidragen blir frånvarande.

3.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att nämnderna delvis säkerställer en ändamålsenlig kompetensförsörjning gällande handläggning och uppföljning av medfinansiering av lokala utvecklingsprojekt. Av granskningen framgår det att det inte finns en specifik kompetensförsörjningsplan kopplade till regionensbidragshantering samt att det upplevs finnas en viss sårbarhet inom organisationen om ansvariga handläggare är frånvarande.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida den interna kontrollen vid berörda nämnder säkerställer korrekta utbetalningar av bidrag avseende regional utveckling och folkhälsoområdet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att den interna styrningen och kontrollen avseende bidragshanteringen inom områdena för regional utveckling och folkhälsoområdet är delvis ändamålsenlig.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- Inom ramen för sin uppsiktsplikt verka för att nämnderna genomför en tillräcklig styrning och internkontroll avseende bidragshanteringen.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi nämnden för folkhälsa och sjukvård, nämnden för trafik, infrastruktur och miljö samt nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet att:

- Tillse att det genomförs riskanalyser kopplade till de bidragsformer som respektive nämnd ansvarar för.
- Fastställa i policy hur uppföljning av bidrag ska genomföras, alternativt tillse att förvaltningen tar fram riktlinjer som fastställer hur uppföljning av bidrag ska genomföras.
- Där det saknas handböcker, tillse att stödmaterial för handläggningen av bidrag tas fram för att minska sårbarhet om ansvarig handläggare är frånvarande, samt för att säkerställa att kontroller genomförs på ett korrekt och enhetligt sätt.
- Tillse att det utifrån genomförda riskanalyser fastställs kontrollmoment som inkluderar omfattningen av kontroller för respektive bidragsform, samt att det förankras hos medarbetare vilka risker som kontrollmomenten avser att förhindra.
- Tillse att kontrollmoment dokumenteras i syfte att kunna följa upp om kontroller har genomförts samt för att skapa transparens.
- Tillse att det genomförs ändamålsenliga uppföljningar av kontrollmomenten, dvs att berörda chefer inom verksamheterna tillser att riktlinjer, rutiner och kontrollaktiviteter genomförs.
- Säkerställa att kontrollmoment vid handläggning av bidrag omfattar oegentligheter, jäv och välfärdsbedrägerier.
- Utredda lämpligheten från ett jävsperspektiv huruvida tjänstepersoner och förtroendevalda ska delta i styrelser för organisationer som Region Jönköping ger bidrag till. Om det bedöms viktigt att Regionen har representanter i styrelsen för de organisationer som den beviljar bidrag till så bör det utredas hur regionen ska arbeta för att förebygga eventuella jävsituationer.

Region Jönköping

Granskning av Region Jönköpings bidragsgivning

2025-01-17

- Tillse att uppföljning av bidrag återskärts till berörd nämnd.
- Utredda kompetensförsörjningsbehovet kopplat till bidragshantering.

Region Jönköping
Granskning av Region Jönköpings bidragsgivning

2025-01-17

Datum som ovan
KPMG AB

Veronica Hedlund Lundgren
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Niklas Grönlund
Verksamhetsrevisor

Lisa Lohi
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordning